

Vanda Juknaitė

FORMULĖ

Drama

Veikia:

MARIJA
JUOZAPAS
ELŽBIETA
DOVILĖ
PIRMAS
ANTRAS
TREČIAS
KETVIRTAS
PENKTAS
ŠEŠTAS
SEPTINTA
AŠTUNTA
PU NR. 627
ŽMONĖS

1.

Apleista kadaise buvusi šventykla, kurioje įrengtos traktorių remonto dirbtuvės, bet tuo tarpu čia tik tamsa. Girdėti lietaus šnaresys, pavieniai šunų balsai.

Pusamžis vyras įneša susuptą į skaras moterį, paguldo ją, tada ima iš lauko nešti ryšulius.

MOTERIS. Mes jau?..

VYRAS. Čia pastogė. Išsidžiovinsim drabužius.

MOTERIS. Aš miegojau?

VYRAS. Ilgai. Buvau net sunerimęs, gal sergi.

MOTERIS. Pagal žemėlapij toj vietoj turėtų būti ežeras...

VYRAS. Ežeras yra.

MOTERIS. Matei?

VYRAS. Girdėjau. Girdėjau teliuškvimą.

MOTERIS. Vandens? (*Pauzė*) Gal tai upė?

VYRAS. Ežeras, Marija.

MOTERIS. Gal vis dėlto išeit apsižvalgyti?

VYRAS. Dar naktis. Užkaisiu arbatą.

MOTERIS. Visos skaros sudrėkė. Kažkuriame ryšulyje buvo gydomųjų žolių.

VYRAS. Vertėtų išsidžiovinti skaras. Vieta atrodo negyvenama, bet ką gali žinoti.

MOTERIS. Ar mes nieko nesutikom kelyje?

VYRAS. Ne. Nors aplink miestelis, žmonių mes nesutikom. Nemačiau net žiburių. MOTERIS. Patsai vidurnaktis.

Vyras paduoda moteriai arbatos puodelį. Į stogą beldžia lietus. Pasigirsta pratisas kaukiančio šuns balsas.

MOTERIS. Nesuprantu, kodėl man rodo, kad čia...

VYRAS. Iš ko spėjai?

MOTERIS. Jaučiu. Esu beveik tikra.

VYRAS. Vis dėlto turėtų būti koks nors ženklas. *(Po pauzės)* Tu labai jaudiniesi?

MOTERIS. Kodėl gi? Ne. Ne. Bet kažkodėl norėtusi žinoti.

VYRAS. Dabar pat? Vidurnaktį?

MOTERIS. Atleisk.

VYRAS. Nueisiu iki ežero.

MOTERIS. Ir aš kartu.

VYRAS. Tu pasilik. Tik užsiremk duris. Aš greit grįšiu.

Moteris palydi vyrą. Grįžusi atsigula tarp ryšulių. Po kurio laiko pasigirsta beldimas į duris. Beldimas kumščiu. Daužymas pečiu ir stenėjimas.

PIRMAS. Tfiu!

ANTRAS. Neatsidaro!

Vėl beldimas. Kojomis. Pečiais.

Lūžta durys. Įėjusių nematyti. Prožektoriaus spindulys apšviečia juodus gotiškus skliautus, arkinį išdaužytą langą, statulą su kiauryme galvos vietoje, tepaluotas tekinimo stakles...

PIRMAS. Žiūrėk, kažkokie ryšuliai.

ANTRAS. Gal rasime ko nors užėst?

PIRMAS. Ne tik...

ANTRAS. O, blet, žiūrėk!..

PIRMAS. Ji gyva...

ANTRAS. Iš tikro.

PIRMAS. Žiūrėk, juda.

ANTRAS. Va, atsisėdo.

PIRMAS. Bet nekalba.

ANTRAS. Gal nebylė?

PIRMAS. Atrodo, esame bažnyčioj! Klausyk, aš ją vesiu. Cha cha cha cha!

Prožektoriaus spindulys dar kartą apibėga skliautus, tuščią altoriaus nišą, jo šone stovinčią begalvę statulą.

PIRMAS. Tu būsi kunigas, o aš jaunikis. Cha cha cha cha! ANTRAS. Ne! Tu būk kunigas, o aš jaunikis.

PIRMAS. Ne, aš!

ANTRAS. Aš! (*Tąso vienas kitą už krūtų.*)

PIRMAS. Na, pupyte, kurį tu išsirinksi. Kas tau labiau patinka? Aš?

ANTRAS. Aš! (*Vožia kumščiu Pirmam per galvą.*)

PIRMAS. (*Marijai*) Stokis! Pasirodyk. Pavaikščiok.

Nutraukia nuo galvos gobtuvą. Pečius apkrinta ilgi plaukai.

ANTRAS. Žiūrėk, kokie plaukai!

PIRMAS. Tylėk, kvaily.

ANTRAS. Ar ji visa tokia graži?

PIRMAS. Tuoį patatysim.

Nutraukia drabužius. Moteris lieka tik su marškiniiais.

MARIJA. Aš laukiu kūdikio.

ANTRAS. Kaip suprasti?

MARIJA. Aš esu nėščia.

ANTRAS. Tai ką?

PIRMAS. Na, nusirenk.

Moteris stovi.

PIRMAS. Sakiau tau, renkis!

ANTRAS. Tu nori pažiūrėti, ar yra vaikas?

PIRMAS. Aš noriu jį įsūnyti.

ANTRAS. Matai, ji nesirengia.

MARIJA. Aš esu Marija.

PIRMAS. Tai ką?

MARIJA. Aš esu Marija. Aš būsiu Dievo motina.

PIRMAS. Matai, ji tyčiojasi iš mūsų.

ANTRAS. O ką aš tau sakiau?..

Pirmas perplėšia marškinius.

ANTRAS. Melavo! Jos pilve nieko nėra. Jos pilvas neišsprogęs!

PIRMAS. Atneški lentgalį!

ANTRAS. Na, štai.

PIRMAS. (*Marijai*) O dabar gulkis.

Moteris stovi.

PIRMAS. Ar tu girdėjai, ką aš pasakiau? Padėk.

Abu parverčia ant grindų. Paima lentą.

ANTRAS. Tu nori pasisupt?

PIRMAS. Atspėjai. Jei tame pilve kas nors yra, turėtų būti geras pagrindas sūpynių lentai.

Permeta lentą per moterį. Ji sudejuoja.

PIRMAS. Na, sėskis.

Antras atsisėda. Lentos galas pasistoja piestu.

Pirmas šoka prie lentos, lenkia ją žemyn. Pasigirsta veriantis moters klyksmas. Iš to klyksmo išauga Cyrie!.. Sugaudžia vargonai.

Jpuola Juozapas. Jis čiumpa lentą ir švaistydamsis ja į visas puses šaukia.

JUOZAPAS. Nenaudėliai! Užmušiu! Užmušiu!.. *(Pasilenkęs prie Marijos)* Kelkis! Ar jie tau nieko bloga nepadarė?

MARIJA. Kas tai? Kas tai buvo?

JUOZAPAS. Nurimki. Jie tavęs nesužeidė?

MARIJA. Nespėjo...

JUOZAPAS. Išėjau tik vienai akimirkai...

MARIJA. Taip, Juozapai. Ar tu girdėjai?

JUOZAPAS. Galvojau, pasigirdo...

MARIJA. Tai buvo ženklas? *(Ilga pauzė)* Vadinasi, tikrai čia?

JUOZAPAS. Buvau prie ežero. Sutampa ir visi kiti ženklai: eina vandeniu valstybės siena.

2.

Viduryje sukaltas lentinis stalas. Lova, keletas rakandų, reikalingų žmonių gyvenimui. Marija guli lovoje. Įeina Juozapas su puodynėle pieno.

MARIJA. Tu nupirkai pieno?

JUOZAPAS. Ne. Radau prie durų. Jau antrą rytą randu.

MARIJA. Kas jį atneša?

JUOZAPAS. Nepastebėjau. Atneša labai anksti.

MARIJA. Tai bus kokia senyva moteris. Jos anksčiausiai keliasi.

(Ilga pauzė)

MARIJA. Tie žmonės, ar jie laiko mus šventais?

JUOZAPAS. Ne. Tik perėjūnais.

MARIJA. O jie patys? Kas čia per žmonės?

JUOZAPAS. Buvau sutikęs šiandien vieną prie ežero.

MARIJA. Na?

JUOZAPAS. Pagyvenęs vyras. Mane pamatęs, jis įsitempė. Tarytum jis, ne aš, čia būčiau svetimas. Ir taip stovėjo nejudėdamas, kol nuėjau.

MARIJA. Aš naktį buvau atsikėlus. Peržiūrėjau ryšulius. Ko gero, būsime pamiršę drobę vystyklams. Arba mes pamėtėme ją kur nors kely.

JUOZAPAS. Negali būti.

MARIJA. Ryte dar kartą peržiūrėjau visą mantą. Ritinio nėra. Gal tai ką nors reiškia?

JUOZAPAS. Tai reiškia, kad turėsime daugiau rūpesčių.

MARIJA. Neužmigau visas šitas naktis. *(Pauzė)* Aš viską pergalvojau. *(Pauzė)* Juozapai, paduok man drabužius.

Marija apsirengia. Juozapas apgaubia ją skara. Marija ima vaikščioti.

JUOZAPAS. Kas tau?

MARIJA. *(Po pauzės)* Žinai, aš prisimenu visai ne tai, kas parašyta Šventame Rašte. Visokius niekus, kurie siejo tik mus abu ir kurie man yra be galo brangūs. Prisimenu, kaip pirmą kartą pridėjau jį prie krūties. Jis griebė spenelį, patraukė, paskui staiga atsilošė, suriko, apsidairė, vėl prigludo ir pravirko...

JUOZAPAS. Marija, man atrodo, tu vėl karščiuoji!

MARIJA. Ne, Juozapai. *(Pauzė)* Kad visa tai pasikartotų, aš nebeturiu jėgų.

JUOZAPAS. Esi ištvėrusi, Marija. Nekurstyki savęs.

MARIJA. Bet prieš du tūkstančius metų aš nežinojau, kuo visa pasibaigs.

JUOZAPAS. Dabar žinai. Viskam galėsi iš anksto pasirengti.

MARIJA. Ką tu tuo nori pasakyti?

JUOZAPAS. Tik tai, ką pasakiau.

MARIJA. Kam pasirengti? Ne, tu pasakyk.

JUOZAPAS. Tam, kas neišvengiama...

(Ilga pauzė)

MARIJA. Ir dar prisimenu, kaip jis, kažką meistraudamas, sugadino tavo varstotą. Paėmiau rykštę, norėdama nubauti. O jis, užuot bėgęs slėptis, ištiesęs rankas puolė prie manęs. Apsikabino kojas ir įkniabė nosį man į kelius. Jis visada taip elgdavosi, kai turėdavau jį bausti.

JUOZAPAS. Marija! Marija, atsigulk. Aš užvirsiu pieną.

MARIJA. Ne, aš nebegalėsiu. Nepajėgsiu. Aš nebeturiu jėgų.

Juozapas ant rankų nuneša Mariją į lovą. Atneša pieną.

JUOZAPAS. Išgerk. Vakare ištrinsim kojas. Po tokias kelionės, po viso to, kas čia įvyko...

MARIJA. Taip, bet aš tave nutraukiau. Kas yra neišvengiama? Ir kam aš turiu pasirengti?.

JUOZAPAS. Nesiblaškyk, Marija. Tu juk pati žinai.

MARIJA. Aš noriu, kad tu pasakytum.

JUOZAPAS. Tam, kad išsipildytų Raštas.

MARIJA. Ak, Raštas... Taip, Raštas. Iš tikrųjų... pamiršau...

3.

Tuo tarpu pro duris su dviračiais, su kuprinėmis ant pečių įeina du turistai. Jie apsirengę šortais, abu su kepuraitėmis nuo saulės. Vienas pastato dviratį prie sienos ir pasilenkia prie jo. Kitas žvalgosi.

TREČIAS. Kažkas girgždėjo. (*Pakelia užpakalinį ratą. Mina dviratį.*) Ne, rodos, viskas tvarkoje...

KETVIRTAS. O lia lia!

TREČIAS. Taip, kas atsitiko?

KETVIRTAS. Ar tu matai, kur esam?

TREČIAS. Ne, po velnių!..

KETVIRTAS. Teko apie tai skaityti. Bet pamatyti savo akimis, tai jau kas kita. Tai bent!

TREČIAS. Neįsivaizduojama. Rodos, būta gotikos.

KETVIRTAS. Ne, tai pseudogotika. Nors nevieningas stilius. Altorius... rodos, ten būta altoriaus...

TREČIAS. Bet tu pasižiūrėk į stakles! (*Juozapai ir Marijai*) Laba diena!

KETVIRTAS. Įdomu, ar jos dar veikia?

TREČIAS. Labai panašios buvo pas mus po karo. Beveik tokios pat. Tik šitos nesuteptos. Ir jau gerokai aprūdiję.

KETVIRTAS. Sakykit, šiomis staklėmis dar kas nors naudojasi?

JUOZAPAS. Ne. Jau, atrodo, niekas.

KETVIRTAS. Jūs čia dirbat sargu?

JUOZAPAS. Ne, mes čia gyvename.

TREČIAS. Gyvenate? Abu? Ar jūs čia seniai gyvenate?

JUOZAPAS. Taip. Mes vietiniai.

TREČIAS. Aš kalbu apie bažnyčią. Kiek laiko jūs gyvenate bažnyčioje?

JUOZAPAS. Na, kaip čia jums pasakius...

TREČIAS. O čia jūsų žmona?

JUOZAPAS. Taip. Ji vardu Marija.

KETVIRTAS. O jūs tikriausiai Juozapas?

JUOZAPAS. Taip. Aš Juozapas.

TREČIAS. Klausyk, tai puiku! Tai anekdotas! Gal galėtume su jumis išgert arbatos? Tik pirma norėtume kiek apsiprausti. Mes iš kelionės.

Juozapas įneša dubeni su vandeniu, pastato jį ant kėdės.

JUOZAPAS. Didesnių patogumų čia nėra.

TREČIAS (*nusirengęs iki pusės*). Tai dar įdomiau! (*Prausiasi prunkšdamas. Šluostosi.*) Klausyk, bet ar tu matai, kokia čia patalpa?

KETVIRTAS (*rengiasi*). Teisybė, ji puiki.

TREČIAS. Ir vos už kelių žingsnių siena. Įdomu, kam ji dabar priklauso, ši patalpa?

KETVIRTAS. Tikriausiai Viešpačiui. Cha cha cha cha!

Kai svečiai nusiprausią, visi susėda prie stalo. Marija įpila pieno. Turistai pasistato prie savęs po porą skardinių ir valgo iš jų.

TREČIAS (*paima stiklinę pieno*). O, labai ačiū! Gal dešimt metų negėriau tikro pieno. Ne, jau gal dvidešimt!

KETVIRTAS (*praplumpa juoku*). Cha cha cha cha cha... (*Kvatoja nesulaikomai keletą minučių.*)

TREČIAS. Nekreipkit į jį dėmesio... (*Ir pats nenorėdamas po truputėlį pradeda kvatot. Jiems baigus, stoja nesmagi tylą.*)

TREČIAS. Jūsų labai jauna žmona...

KETVIRTAS. Kiek galime spėti, nelengvai gyvenate?

JUOZAPAS. Dabar toks laikas. Lyg po karo.

TREČIAS. O iš ko gyvenat?

JUOZAPAS. Sukapoju kam nors malkas. Papjaunu šieną...

KETVIRTAS. Ir nieko pastovaus?

JUOZAPAS. Ne. Pastovų darbą susirast labai sunku.

TREČIAS. Ir moteris nedirba niekur?

JUOZAPAS. Nenoriu, kad ji dabar dirbtų.

KETVIRTAS. Gal mes galėtume jums kuo nors padėti?

JUOZAPAS. Ačiū. Išsiversim.

TREČIAS. Dėkojame už puikią popietę. Bet mums jau metas.

Pasiima dviračius. Išeidami:

TREČIAS. Ar supratai, ta moteris nėščia?

KETVIRTAS. Tai ką?
TREČIAS. Be lėšų, be pastogės...
KETVIRTAS. Ne, mielas, jeigu ji Marija, tai čia viskas tvarkoje! Cha cha cha cha cha!
Nepakartojama!..

4.

Aušta. Marija sėdi prie bažnyčios sienos. Ateina su puodynėle pieno sena moteris, apsiavusi nupjautais auliniais guminiiais batais.

MARIJA. Labą rytą!

Senoji moteris lyg sučiupta nusikaltimo vietoje apsidairo. Marijos ji nemato.

MARIJA (eina artyn). Labą rytą.

ELŽBIETA (iš netikėtumo atsisėda). Gerą rytą...

MARIJA. Noriu jums padėkoti. Mums nelengvos dienos.

Senoji moteris nieko nesako.

MARIJA. Mano vardas Marija. (Pauzė) Ar jūs Elžbieta?

ELŽBIETA. Tai tik metrikuose. Mane vadina Elze.

MARIJA. Atsilyginti už pieną mes dar negalim.

ELŽBIETA. Tuo galit nesirūpint. Mums atlieka. Negi pilsi jį į ežerą.

MARIJA. Nesuprantamai atsakėte.

ELŽBIETA. Ko nesupratote?

MARIJA. Tiek turit pieno, kad galit pilt į ežerą?

ELŽBIETA. Ne, mieloji. Į pieninę nunešt nebeturiu jėgų.

MARIJA. Jūs viena gyvenat?

ELŽBIETA. Ne, mes su Dovile.

MARIJA. Dviem moteriškėm vienkiemyje tikriausiai nedrąsu?

ELŽBIETA. O jūs nebijote?

MARIJA. Jau apsiprantu. Juozapas duris sutvarkė. Iš lauko jų dabar niekaip neatidarysi.

ELŽBIETA. Aš duris palieku atviras. Vis tiek išlauš.

MARIJA. Ar kas ateina?

ELŽBIETA. Na, kaipgi neateis. Kartą atėjo net šešiese.

MARIJA. Jūs juos pažįstate?

ELŽBIETA. Ne visus.

MARIJA. Bet juk girdėti ir akis išduria, ir odą lygintuvu nudegina.
ELŽBIETA. Kasdien tai gali atsitikti.
MARIJA. Ar tai stebuklas, kad neatsitinka?
ELŽBIETA. Ne stebuklas. Aš jų neišsigąstu, jie ir nurimsta.
MARIJA. O Dovilė? Ji jūsų sesuo?
ELŽBIETA. Įdukra. Akla mergaitė.
MARIJA. Ji taip pat nebijo?
ELŽBIETA. Labai bijo. Kartą net pradėjo klykti. Laimei, turėjau butelį degtinės. Norėjau sumokėti už šieno suvežimą. Atidaviau ir išėjo.
MARIJA. O bažnyčia kiek laiko jau tuščia?
ELŽBIETA. Jau gerokai laiko.
MARIJA. Čia visą laiką remontavo traktorius?
ELŽBIETA. Ne, buvo sandėlis. Grūdus laikė. Paskui salietrą. Norėjo net kalėjimą įsteigti.
MARIJA. O ką žmonės?
ELŽBIETA. Vienus iššaudė. Kitus išvežė. Išbėgo patys. Taip ir pasibaigė.
MARIJA. Kas pasibaigė?
ELŽBIETA. Kad čia bažnyčia buvo, žino tik seniai. Tokia kaip aš.
MARIJA. Gal Juozapas galėtų jums kuo pasitarnauti?
ELŽBIETA. Jums savų rūpesčių nestinga.
MARIJA. Pieną rytais aš galiu paimti pati.
ELŽBIETA. O kelią rasit?
MARIJA. Jeigu parodytumėt.
ELŽBIETA. Ten palei ežerą yra keliukas. Prie pat vandens. Užkopus ant kalno matosi raudonas stogas.
MARIJA. Pamėginsiu.
ELŽBIETA. Ačiū. Tik nesivaržykit.
MARIJA. Gal aš jus palydėsiu. Bus aiškiau.

5.

Bažnyčios vidus. Gilumoje invalido vežimėlyje sėdi mergaitė. Marija kočioja baltinius. Įeina Antras.

ANTRAS. Kur senis?
MARIJA. Pareis netrukus.
ANTRAS. O kur išėjo? Elgetauti? Cha cha cha cha!..
MARIJA. Lauksi, ar vėliau užėisi?
ANTRAS. Palauksiu. Turiu reikalą.

MARIJA. Kokį?
ANTRAS. Į senį turiu reikalą.

Abu jie įsitempę stovi vienas priešais kitą.

ANTRAS. Ar jis tikrai greit grįš?
DOVILĖ. Pareis. Jis meškerioja.
ANTRAS. O leidimą jis turi?
DOVILĖ. Juozapas turi.
MARIJA. Ne, leidimo jis neturi.
ANTRAS. Tai kaipgi, turi ar neturi? (*Eina į scenos gilumą ir atsiveža vežimėlį su Dovile.*) Čia tas kūdikis, kurio tu laukei?
DOVILĖ. Kas šitas žmogus?
MARIJA. Ji Elžbietos dukra.
ANTRAS. Septyniasdešimties metų senė pasigimdė dukrą. Atrodo, jai nelabai pasisekė. (*Vežioja vežimėlį po sceną.*)
DOVILĖ. Paleisk, mane. Marija, aš jo bijau.
ANTRAS. Jaučiu, mane netrukus išstiks artimo meilės priepuolis. Vaikuti, gal nori saldainiuko? (*Išsitraukia iš kišenės saldainių ir kemša juos Dovilei į burną. Dovilė ima verkti.*)
DOVILĖ. Leisk... Eik iš čia...
Marija paima į rankas geležį.

MARIJA. Paleisk ratukus.
ANTRAS. (*pastumia vežimėlį į šalį*). Tu tikrai manęs nepažįsti? Ar tik apsimeti?
MARIJA. (*tiesiai, giliai, be ironijos*). Apsimetu. (*Ilga pauzė*) Balsą pažinau iš pirmo žodžio.
ANTRAS. Kodėl balsą?
MARIJA. Jūs švietėt žiebtuvėliu į akis.
DOVILĖ. Mafija, tegu jis išeina!
ANTRAS. Ne, aš pabūsiu. Pasisvečiuosiu, jei jau atėjau.

Marija valandėlę tyli. Ištaria staiga.

MARIJA. Išgersime arbatos. Tuoju užkaisu.
ANTRAS. Aš?.. Arbatos?..
MARIJA. Cukraus yra tik vaikui.
DOVILĖ. Ir tu jo bijai. (*Kietai*) Aš girdžiu.
MARIJA. Jisai toks pat žmogus kaip mes. Paliesk jo veidą. (*Antram*) Pasilenk prie vaiko.

Dovilė liečia pirštais Antram veidą.

MARIJA. Sėskime prie stalo...

Nejaukioje tyloje visi trys geria arbatą.

ANTRAS. Ar jūs ilgam čia atsikraustėt?

MARIJA. Mėginsime apsigyventi.

ANTRAS. Keturinate praleisti žiemą šitoj arklidėj?

MARIJA. Juozapas rado išmestą krosnelę.

ANTRAS. Krosnele tokios erdvės neapkūrensi.

DOVILĖ. Ten už altoriaus yra mažas kambarėlis.

ANTRAS. Kokio altoriaus?

DOVILĖ. Nematai?..

Pro duris įeina Juozapas. Su keliomis žuvimis ant šakelės.

DOVILĖ. Parėjo!

MARIJA. Šitas žmogus turi į tave reikalą.

Juozapas ištiesia ranką.

JUOZAPAS. Taip?..

ANTRAS. Geriausia būtų kalbėtis prie keturių akių.

Jie abu išeina į lauką.

ANTRAS. Turiu pasiūlymą tau, seni.

JUOZAPAS. Kokį?

ANTRAS. Galėtum uždirbti.

JUOZAPAS. Kokiū būdu?

ANTRAS. Būdas labai paprastas.

JUOZAPAS. Kas nors nešvaraus?

ANTRAS. Švarių darbų, už kuriuos moka pinigus, dabar nėra.

JUOZAPAS. Bet aš... Marija... matei gi?

ANTRAS. Aš irgi pamaniau. Jai geriausia nieko nežinoti.

JUOZAPAS. Tai kas per darbas?

ANTRAS. Jokio. Mums reikia sandėlio. Ar supratai? Tau belieka nieko nežinoti.

JUOZAPAS. Ką jūs ketinate laikyti? Aš dėl vaiko.

ANTRAS. Nieko pavojinga. Metalus. Aliuminį, varj. Siena už kelių žingsnių. Supranti?

JUOZAPAS. Tai už ką man mokėtų pinigus?

ANTRAS. Už vietą.

JUOZAPAS. Ji ne mano.
ANTRAS. Tai dar geriau. Tu nieko nežinai. Nei kas čia pasidėjo, nei kur veš. Ne tavo reikalas. Jūs valkatos. Bet būstas užimtas, ar supranti?
JUOZAPAS. Pradedu suprasti. (*Pauzė.*) Na, o jeigu vis dėlto įkliūtume?
ANTRAS. Todėl aš ir sakau. Marijai nereikia nieko žinoti.
JUOZAPAS. Na, o aš? Kas man? Aš ne dėl savęs.
ANTRAS. Tu nežinai.
JUOZAPAS. O jei įrodys, kad žinau? Tektų sėsti?
ANTRAS. Na, tada jau neišvengiamai. Marija pasirūpinsim.
JUOZAPAS. O jei visus susems?
ANTRAS. Juokiesi, seni. Tie, kur biznį varo, ir tie, kur semia, visi savi... Čia tu tik vienas alkanas kvailys.
JUOZAPAS. O tu? Kas tu?
ANTRAS. Na, taip. Aš taip. Aš kvailio vietoj. Mes abu ir sėsime, seni, jeigu prireiks. Nenusimink, aš moku daugybę anekdotų. Nešvankių, suprantama, cha cha cha cha cha!
JUOZAPAS. Liūdnai juokauji.
ANTRAS. Leidžiu iki rytojaus pagalvot.
JUOZAPAS. O jei nesutikčiau, tai ką?
ANTRAS. Tave už pakarpos išmes už durų. Į tavo vietą kitą kvailį pasodins.
JUOZAPAS. Tai kam dar laukti rytdienos?

II

6.

Bažnyčios vidus.

TREČIAS. Duris. Greičiau duris!
PIRMAS. Jie šaudė į ratus.
KETVIRTAS. Iš kur jie atsirado? Juk buvom susitarę. Ir pinigai juk buvo sumokėti? Ar ne?
PENKTAS. Sumokėti. Būk ramus.

ŠEŠTAS. Įdomu, ar jie sekė mus visą laiką? Sekė krovinį, ar tyčia šaudė į tuščius, vien tam, kad įvartytų baimės?

TREČIAS. Iš tiesų, galėjo perimt krovinį.

KETVIRTAS. Už krovinį jiems buvo sumokėta.

TREČIAS. Vadinasi, kiti? Dar alkani. Negavę nieko.

ŠEŠTAS. Tik įdomu, kas jie? Pasienis, policija ar dar kas?

PIRMAS. Trauk juos velniai. Aš kaip žvėris alkanas.

TREČIAS. Reikėtų išsimaudyti.

PENKTAS. Nesaugu. Bent jau šiąnakt. Kol paaiškės.

KETVIRTAS. Jūs kaip norit, o aš vis dėlto mėginsiu nusiprausti.

ŠEŠTAS. Išgert ko nors yra?

PENKTAS. O kur Antras? Gal jį užpelengavo?

PIRMAS. Nekalbėk niekų.

KETVIRTAS. Jis dirbs tam, kas daugiau mokės.

ŠEŠTAS. Manai, kad mokam nepakankamai?

PENKTAS. Nieko nemanau, sakau, ar tik nebus įkliuvęs?

KETVIRTAS. O gal jis dirba mums ir jiems? Tada atlyginimas jau dvigubas. Nauda!

TREČIAS. Nekliedėkit!

ŠEŠTAS. O tie, kur šaudė į ratus? Gal dėl akių?

TREČIAS. Pašaudė, ir gerai.

KETVIRTAS. Šiaip ar taip, jis čia šeimininkas.

PIRMAS. Šeimininkas?!. Cha cha cha cha!

TREČIAS. Užsičiaupk, o tai kaip vošiu!

PIRMAS. Atsirado!

PENKTAS. Na, liaukitės. Išgerkim, kol nesužvėrėjot.

KETVIRTAS. Prosit!

PENKTAS. Benz zdruv!

PIRMAS. Į sveikata!

KETVIRTAS. Kaip? Kaip?

PIRMAS. Į sveikata!

ŠEŠTAS. На здоровье! Čia visas internacionalas!

TREČIAS. Puiku, ar ne! Už draugystę!

PENKTAS. Jei ne ta pelkė... kažin dar kaip būtų viskas.

ŠEŠTAS. Tas vingis – už posūkio ir kaip į maišą...

KETVIRTAS. Apskritai puiki vieta. Svarbiausia, čia gali įvažiuoti su mašina. Užsidarei duris, ir kaip nebuve.

TREČIAS. Nereikėtų jos paleist iš rankų.

KETVIRTAS. Jis kalba tiesą. Toks nardymas ilgai netruks.

ŠEŠTAS. Kodėl tu taip manai?

KETVIRTAS. Kad ne vieni, tai kiti susitvarkys sienas. Šita laimė laikina.

PENKTAS. Todėl nereikia snausti. Dar po vieną!

ŠEŠTAS. Teisybė. Gaila ją būtų paleist iš rankų.

KETVIRTAS. Čia būtų galima įrengti gerą viešbutį.
PIRMAS. Čia viešbutį? O kas jame gyvens?
TREČIAS. Dabar gal niekas, bet po penkerių septynerių metų!
KETVIRTAS. Visa tai reikėtų įteisinti: čia kryžkelė! Siena už kelių žingsnių! Lygiomis dalimis...
PENKTAS. Tai kas draudžia?
ŠEŠTAS. Mums reikalingas savininkas. (*Važiuoja mašina.*) Tylosi Tylos!
TREČIAS. Gesinkit šviesą!
PIRMAS. Eina čia!
ŠEŠTAS. Be reikalo nešaudyti!

Įeina patamsyje Antras.

PIRMAS. Tfiu, kad tave velniai.
KETVIRTAS. Kur tu buvai?
ANTRAS. Važiavau į priešingą pusę. Gal kokį penkiasdešimt kilometrų. Kol įsitikinau, kad niekas neseka.
ŠEŠTAS. Manai, kad sekė?
ANTRAS. Nieko nemanau. Jūs išgaruosit, o man šakės.
PENKTAS. Gal įtari ką nors? Iš kur jie atsirado?
ANTRAS. Tai jūs turėtumėt žinoti. Aš jūsų pėstininkas.
PIRMAS. Išgerk.
PENKTAS. Žinai, ką sugalvojom? Įrengti čia viešbutį.
ANTRAS. Tai kas jums trukdo?
TREČIAS. Mums reikalingas žmogus.
ANTRAS. Koks?
ŠEŠTAS. Na, vietinis, kaip tu.
ANTRAS. Kodėl, kaip aš?
PENKTAS. Dokumentus turi?
ANTRAS. Sakykim...
KETVIRTAS. Pastatą reikėtų su žemės ploteliu. Kitaip nėra prasmės. Stovėjimo aikštelė, pasivaikščiojimui vieta...
ANTRAS. Dėl žemės nieko neišeis.
TREČIAS. Kodėl?
ANTRAS. Žemei gauti reikalinga paveldėjimo teisė.
PENKTAS. O tu ką? Valdiškas?
ANTRAS. Atspėjai. Aš iš inkubatoriaus. Dirbtinis.
KETVIRTAS. Nieko nesuprantu.
ANTRAS. Aš pamestinukas. Ar supranti? Ar nori, kad vožčiau tau į snukį?
PIRMAS. Ko čia įsisiautėjai? Na, jei taip reikia, aš turiu dokumentus.
PENKTAS. Dokumentus galėtume susiorganizuoti ir patys. Prieš karą ši žemė priklausė Lenkijai. Turiu net giminių šitam krašte. Galėtų būti liudininkais.

ŠEŠTAS. Prieš karą – taip. O visą devynioliktąjį amžių čia buvo Rusijos gubernija. Cha cha cha cha!

KETVIRTAS. Ne, Prūsija!

ŠEŠTAS. Tuo ir piktnaudžiaujama. Rusija – Prūsija – skiriasi viena raidė. Akių dūmimas, daugiau nieko!

ANTRAS. Taip ir iki pasaulio sutvėrimo netruksim nukeliauti. Išgerkim!

KETVIRTAS. Nepilkit jam. Ir taip vos laikosi ant kojų!

ANTRAS. O kur ta kekšė? Rodos, čia buvo moteris. Ji šventa Marija. Ji žino viską nuo Adomo ir Ievos.

PENKTAS. Iš tiesų, ta moteris... Ji, rodos, laukėsi.

PIRMAS. Taip, skundėsi, kad nėščia.

KETVIRTAS. Gimęs vaikas pagal įstatymus įgyja teisę į šią vietą.

ŠEŠTAS. Klausykit, reikia ką nors daryti, kad jie išsinešdintų iš čia.

KETVIRTAS. Nėščią moterį gina įstatymas.

TREČIAS. Įstatymai? Šiame krašte? Kas jų laikosi?

PIRMAS. Tai ką gi siūlai?

TREČIAS. Reikia pagalvot.

ŠEŠTAS. Gal tu galėtum paprašyti draugelius?

ANTRAS. O jeigu ji sunervins juos? Oi, ne. Ne, ne!

ŠEŠTAS. Vis dėlto tą reikalą reikėtų kaip nors išspręsti.

TREČIAS. Čia reikia išradingumo. Vaizduotės! Bukagalviai!

KETVIRTAS. Atrodo, aš jau sugalvojau.

PIRMAS. Ką?

KETVIRTAS. Tai paslaptis.

ŠEŠTAS. Aš paslapčių nemėgstu. Tiesiog nepakenčiu!

KETVIRTAS. Jums prašant, galiu nieko nedaryti.

PENKTAS. Ar tik nebus ta paslaptis tokia, kad viešbutis ir žemė atsidurs tavoj kišenėje.

TREČIAS. Taip vieną kartą, rodosi, jau yra buvę?

KETVIRTAS. Vadinasi, tegu tie žmonės lieka?

PIRMAS. Mes kalbame ne apie juos.

KETVIRTAS. Daug kalbate. Net gražu klausyti.

ŠEŠTAS. Na, ką gi. (*Pavarto išsiėmęs iš kišenės ginklą.*) Tu reikalauti didesnės dalies?

PENKTAS. Užsičiaupk.

TREČIAS. Tegu mėgina. Svarbiausia, švariai. Už švarų darbą verta primokėti.

Marija ir Juozapas vieni sėdi savo būste.

JUOZAPAS. Uždeki žvakę.

Marija suranda žvakę. Pastato ant stalo. Uždega.

JUOZAPAS. Atsisėsk šalia.

MARIJA. Kas tau, Juozapai?

Abu sėdi ir ilgai tyli.

JUOZAPAS. Jaučiuosi toksai bejėgis. Man rodos, aš nesugebu tavęs apsaugoti.

MARIJA. Ką tu, Juozapai.

JUOZAPAS. Kelinta naktis iš galvos man neišeina ta lenta. Neduok Dieve, o jeigu...

MARIJA. Nebijok. *(Pauzė)* Jis juda. Vis dar abejojau. Bet šiąnakt sujudėjo jau stipriai.

JUOZAPAS. Ar tu neapsirinki?

MARIJA. Ne. *(Šypsosi)* Negi pirmas kartas.

JUOZAPAS. Ir viskas taip pat, kaip anąkart?

MARIJA. Ne. *(Vėl šypsosi)* Viskas kitaip. Anąkart pajutau po širdimi, dabar kažkur dešinėje pusėje. Man kartais net atrodo, kad gimis mergaitė.

JUOZAPAS. Ar tu iš proto išsikraustei?

MARIJA. Kodėl gi negalėtų taip atsitikti? *(Juokiasi)* Iš tiesų judesiai daug švelnesni. JUOZAPAS. Aš nesuprantu tavęs.

MARIJA. Kodėl?..

JUOZAPAS. Tu taip keistai elgiesi.

MARIJA. Kodėl keistai?

JUOZAPAS. Tu lengvabūdiškai juokauji, lyg nebeturėtume jokių rūpesčių.

MARIJA. Aš nusiraminau.

JUOZAPAS. Nieko nesuprantu.

MARIJA. Aš jį jaučiu. Ir manęs nebekankina abejonės.

JUOZAPAS. Negaliu tuo patikėti.

MARIJA. Elžbieta sakė, bijoti to, kas neišvengiama, nėra prasmės.

JUOZAPAS. Kada tu ją matei?

MARIJA. Mes vakar buvome bažnyčioje.

JUOZAPAS. Abi?

MARIJA. Taip. Vakaras buvo Marijos Žengimo Dangun diena. Čia tą šventę vadina Žoline. Ar tu gali įsivaizduoti, visos senos moterys buvo su gėlėmis.

JUOZAPAS. Kodėl tik senos moterys?

MARIJA. Be jų, bažnyčioj buvo dar keturi vyrai. Ir trys vaikai. Vaikai taip pat turėjo puokštes.

JUOZAPAS. Negirdėtas paprotys.

MARIJA. Vienas gėles atpažinau. Iš kvapo.

JUOZAPAS. Dabar ir aš matau, kad tu rami.

MARIJA. Karčiai saldus kvapas. Jis pažadino many tiek daug prisiminimų...

JUOZAPAS. Marija, gal nereikia...

MARIJA. Prisimenu, buvau dar visai maža mergaitė. Naktį buvo taip šalta, kad kibire ant vandens užsidėjo ledas. Tą vienintelį gyvenime kartą mačiau ledą. Peršviečiamą kaip stiklą. Jis tirpo tarp pirštų. Ištirpo taip greit, jog negalėjau patikėti, kad laikiau jį rankose.

Juozapas pakyla iš vietos. Apkabina per pečius Mariją, priglaudžia ją prie savęs. Paskui atitolina.

JUOZAPAS. Marija, kas tau? Aš bijau.

MARIJA. Sėskim, Juozapai. Nurimk. (*Paima jo ranką.*) Jei tu bijai to, ką kalbu, pasėdėkim tyliai.

JUOZAPAS. Tu taip pasikeitei, Marija.

MARIJA. Argi?

JUOZAPAS. Tu buvai tokia tyli. Be reikalo žodžio neištardavai.

MARIJA. Tave tai liūdina?

JUOZAPAS. Ne. Man tik neramu.

MARIJA. Nebereikia nuogąstauti. Esu pasirengusi.

JUOZAPAS. O ką man kalbėjai vos prieš keletą savaičių?

(Ilga pauzė)

MARIJA. Bažnyčioje išgirdau, jog mano kūno vietoje laidotuvių dieną buvo rasta tik puokštė gėlių. (*Pakyla nuo kėdės.*) Aš melsiuos, Juozapai.

JUOZAPAS. Mes abu melsimės.

MARIJA. Aš prašysiu Dievą leisti man numirti.

JUOZAPAS. Kartu su juo?

MARIJA (*labai ramiai*). Ne, kai ateis laikas. Mirti ir būti palaidota.

JUOZAPAS. Marija, tu išsižadi?..

MARIJA. Aš nieko neišsižadadu.

JUOZAPAS. Bet aš matau, tu negali atleisti...

MARIJA. Ne, Juozapai. Tą dieną, kai nurimau, aš atleidau visiems ir viską. Ir sau pačiai.

JUOZAPAS. Bet ar nenori pasakyti, kad kančia tau buvo per sunki?

MARIJA. Ne, nenoriu.

Marija priglaudžia delnus prie pilvo. Jos akyse ašaros. Nueina į gilumą. Grižta.

MARIJA. Atleisk man, Juozapai. Manęs niekas nesupras. Jo nesuprato. Gyvenimas... ne nuodėmė.

8.

Ta pati salė. Vežimėlyje sėdi viena Dovilė. Beldimas į duris.

KETVIRTAS. Laba diena. (*Apsidairęs*) Hello! Laba diena!

DOVILĖ. Sveiki.

KETVIRTAS. Hello! Su kuo aš čia kalbu?

DOVILĖ. Ar jūs taip pat neregys?

KETVIRTAS. Ne, aš viską matau. Aš matau puikiai, bet kurgi jūs, Marija!

DOVILĖ. Aš Dovilė. Sveiki.

KETVIRTAS. O, sveiki! Malonu. O kurgi Juozapas? Arba Marija.

DOVILĖ. Nutrūko mūsų karvė. Elžbieta su Marija išėjo ieškoti. Tuoj pareis. Prašom sėsti.

KETVIRTAS (*atsisėda*). Taip. Ačiū. (*Sėdi. Dairosi. Beldžia krumpliais į stalą.*) Taip, taip, taip...

DOVILĖ. Galiu jus pavaišinti arbata.

KETVIRTAS. O, tai puiki mintis! Dile...

DOVILĖ. Dovilė.

KETVIRTAS. Taip, Dovile. Aš atvežiau Marijai dovanų. Puiki mintis! Mes svečiavomės pas Mariją ir Juozapą. Be galo susidraugavome. Štai aš vėl čia ir atvežiau jiems dovanų. Išgersime arbatos. Tik išvirsiu aš.

DOVILĖ. Galiu ir aš.

KETVIRTAS. Lukterk valandėlę.

Išeina. Grįžta su didžiule, beveik žmogaus ūgio vos panešama dėže.

KETVIRTAS. Kurgi man ją pasistatyti?

DOVILĖ. Ką tokią?

KETVIRTAS. Tai, su kuo mes virsime arbatą?

DOVILĖ. Kas tai?

KETVIRTAS. Lukterk. Kai sumontuosiu, leisiu tau paliesti. Ar šioje patalpoje yra rozetė?

DOVILĖ. Taip. Ten gilumoje. Juozapas patvarkė, kad būtų galima įjungti kelis prietaisus iš karto. Tikriausiai tiks.

Ketvirtas sumontuoja plačiapetį nedidelio ūgio robotą kvadratine galva. Įjungia Jį. Pradedą žybsėti akys.

KETVIRTAS. O dabar man būtų reikalingas arbatinys. Ar paprastas puodas. Tik su vandeniu.

Atsineša arbatinį.

KETVIRTAS (*Dovilei*). Na, apžiūrėk.

Dovilė privažiuoja. Liečia rankomis roboto galvą, pečius, krūtinę.

DOVILĖ. Kas čia?

KETVIRTAS. Ar tai, ką tu lieti, nepanašu į žmogų?

DOVILĖ. Į žmogų? Juokaujate.

KETVIRTAS. Na, gerai. Išsivirkime arbatos, o tada... Tada pažaisim.

Roboto akys pradeda žybsėti.

KETVIRTAS. Kaip gaila... Kaip gaila! Palauki, aš įjungsiu muziką.

DOVILĖ. Tu įjungei radiją?

KETVIRTAS. Ne, tai virėjas. Dovile, tu nė truputėlio nematai?

DOVILĖ. Ne, skiriu tik šviesą.

KETVIRTAS. Atidėkime arbatą. Sutinki?

DOVILĖ. Atidėkime.

KETVIRTAS. Dabar dar kartą apžiūrėkime jį.

Nuveža robotą į scenos vidurį. Dovilė privažiuoja su savo vežimėliu.

DOVILĖ. Apžiūrėkime.

Dovilė pirštais perbėga robotą.

DOVILĖ. Ar čia žnyplės?

KETVIRTAS (*juokiasi*). Čia jo ranka.

DOVILĖ. Ranka?

KETVIRTAS. Tu vis tiek netiki? Na. Pasisveikink, Dovile.

DOVILĖ. Su kuo?

KETVIRTAS. Su juo. Sakyk jam, labą dieną.

DOVILĖ. Labą dieną.

ROBOTAS. Labą dieną.

DOVILĖ. Cha!

KETVIRTAS. Sakyk dar kartą.

DOVILĖ. Labą dieną.

ROBOTAS. Labą dieną.

DOVILĖ. Aš sakau jam labą dieną. Jis man sako labą dieną. (*Juokiasi.*)

KETVIRTAS. Cha! Patyrei?

DOVILĖ. Tik jo balsas labai nemalonus.

KETVIRTAS. Balsą galima užsisakyti. Kokio norėtum? Vyro, moters?
DOVILĖ. Norėčiau vaiko.
KETVIRTAS. Taip, prašau.
ROBOTAS. Sveika, Dovile!
DOVILĖ. Sveikas! O kuo jis vardu?
KETVIRTAS. Jo vardas PU, bet mes galim sugalvoti kitą.
DOVILĖ. Nereikia. Mes jį įskaudinsim.
KETVIRTAS. PU neįsižeis. Jis tobulesnis už žmogų. Jo niekada neištinka isterija. PU nieko nejaučia, tik veikia.
DOVILĖ. Nieko nejaučia, tik veikia.
KETVIRTAS. Žiūrėk, čia valdymo blokas. Spausk šitą.

Mašina žengia keletą žingsnių į priekį.

KETVIRTAS. Jis moka šluoti grindis.
DOVILĖ. Atrodo, jie pareina...
KETVIRTAS. Dabar mes juos nustebinsim.

Perjungia programą.

KETVIRTAS. Slėpkimės!

Pro duris įeina Elžbieta, Juozapas, Marija. Robotas eina link jų.

ROBOTAS. Sveiki.
ELŽBIETA (*apstulbusi*). Ką?..
ROBOTAS. Kaip pasivaikščiojot?
JUOZAPAS. Gerai...
ROBOTAS. Ko pageidautumėt pietums?
ELŽBIETA. Dieve, kur Dovilė? Ar jai nieko neatsitiko?

Dovilė ir Kėtvirtas kvatodamiesi išlenda iš slėptuvės.

KETVIRTAS. Sveiki! Sveiki. Štai aš ir vėl čia!
JUOZAPAS (*suglumęs*). Taip netikėta...
KETVIRTAS. Tai – siurprizas! Čia Dovelės geriausias draugas.
DOVILĖ. Jo vardas PU.
KETVIRTAS. Ko pageidautumėt? Muzikos? Arbatos?
DOVILĖ. Įjunk muziką.

Įjungia. Juozapas ir Marija apstulbę atsisėda. Įjungia šviesos muziką. Po sceną ima lakstyti besikeičiančių spalvų dėmės.

KETVIRTAS. Tuoj aš paieškosiu ko nors linksmesnio.

Dėmės ima lakstyti vis didesniu ir greičiau. Dovilė su rateliais ima suktis vietoje. Ketvirtas pagriebia Elžbietą ir ima su ja šokti. Šviesų lietuje kadamuoja liesos jos kojos apautos nupjautais auliniais batais.

9.

Tuščia bažnyčia. Įeina Antras.

ANTRAS. Ar čia yra kas nors?

PU. Yra kas nors.

ANTRAS. Dovile, kur tu?

PU. Kalba PU.

Ateina Marija.

ANTRAS. Sveika, Marija.

MARIJA. Sveikas.

ANTRAS. Bažnyčioj esama naujienų. Ar čia ne Viešpats Dievas?

MARIJA. Kodėl gi ne. Galėtų būti.

ANTRAS. Kaip Dievas jis visai neblogas. Mes internate turėjom metalinį Nukryžiuotąjį. Juo kaldavom vinis į sieną.

MARIJA. Tu apie Jėzų?..

ANTRAS. Kokį Jėzų?

MARIJA. Mano sūnų.

ANTRAS. O jei netyčia gims mergaitė?

PU. Marijai gims berniukas.

ANTRAS. Iš kur žinai?

PU. PU žino bet kokį atsakymą.

MARIJA. Sėskis.

ANTRAS. O jis nesės?

Antras ir Marija atsisėda.

MARIJA. Ką man pasakysi?

ANTRAS. O ką norėtumei išgirsti?

MARIJA. Klausau tavęs.

ANTRAS. *(sarkastiškai)*. Pasikalbėkim apie meilę.

MARIJA. Kuo tu vardu?

ANTRAS (nustebęs). Aš?.. (Pauzė) Mucka.

Nesmagi tylą.

ANTRAS. PU, ką tu žinai apie meilę?

PU. Galėčiau pateikti organinių pakitimų formulę smegenyse.

ANTRAS. Kur, kur?

PU. Sme-ge-ny-se.

ANTRAS. Cha cha cha cha!

MARIJA. Kalbėki. Aš tavęs klausau.

ANTRAS. Papasakosiu tau apie ožką. Aš ją buvau įsimylėjęs. Ji ganėsi prie mūsų internato. Gal kokią savaitę.

MARIJA. Aš tavęs klausau.

ANTRAS. Lankydavau ją kasdien.

MARIJA. Kuo vardu buvo ta ožka? Irgi Mucka?

ANTRAS. Ne...

MARIJA. Kuo tu vardu?

ANTRAS. Paklauskim PU. Jis žino visus atsakymus.

MARIJA. Mes kalbėjom apie ožką.

ANTRAS. Taip! Kartą sutikau ten moterį. Pamelžus ožką, ji pasakė, jei turėtum puodelį, aš tau įpilčiau pieno. Kitą dieną aš atsinešiau puodelį!

(Ilga pauzė)

MARIJA. Ir ką?

ANTRAS. Ožka dingio kaip į vandenį.

MARIJA. O moteris?

ANTRAS. Abi!

MARIJA. Tu manai, jos pasislėpė?

ANTRAS. Tai kurgi jos pasidėjo?

MARIJA. Gal kur nors išsikraustė. Gal mirė.

ANTRAS. Abi iš karto?

MARIJA. Kodėl abi? Gal ožką pardavė...

ANTRAS. Už trisdešimt sidabrinių. PU. paaiškink jai, kas yra trisdešimt sidabrinių.
PU. Išdavystę ženklintis simbolinis Švento Rašto skaičius.

ANTRAS. Girdėjai?! (Pauzė) Aš ją sapnuodavau. (Pauzė) Ypač sirgdamas. Tą prakeiktą pieną!

Paima nuo stalo peilį ir brūkšteli juo sau per pirštus. Pasrūva kraujas.

ANTRAS. (Žiūri į Mariją.) Pjauti dar kartą? (Ilga pauzė)

MARIJA. Pjauk.

Antras brūkšteli dar kartą peiliu.

- MARIJA (ramiai). Dabar trenk galvą į sieną. Juk daužydavote internate naktimis?
- ANTRAS. Iš kur žinai?
- MARIJA. Žinau dar ir kodėl.
- ANTRAS. Kodėl?
- MARIJA. Kad ją kas nors paglostytų. Ar ne tiesa?
- ANTRAS. Tiesa... Marija... Ką gi man daryti?
- MARIJA. Kai nebežinau, ką daryti, aš meldžiuosi.
- ANTRAS. Iš nevilties?
- MARIJA. Aš galiu melstis kartu su tavimi.
- ANTRAS. Tu liepi man melstis?
- MARIJA. Liepiu.
- ANTRAS. Tu iš proto išsikrauste!..
- MARIJA. Liepiu.
- ANTRAS. Ar supranti, ką aš turėsiu Jam sakyti?
- MARIJA. Ką gi?
- ANTRAS. Atleiski man, kad aš esu...
- MARIJA (sukręsta). Tai ir visa malda...
- ANTRAS. Bet aš nekaltas, kad esu!.. (*Apkabina Marijai kojas.*) Atleiski man, Marija... (*Pauzė. Atsistoja.*) Beprotybė... Jo nėra... Jis neįmanomas.
- MARIJA. Tai nėra pats svarbiausias klausimas.
- ANTRAS. Koks klausimas?
- MARIJA. Ar jis yra, ar jo nėra.
- ANTRAS. O kas svarbiausia?
- MARIJA. Tai, ką tu pasakei...

Įeina Juozapas.

- JUOZAPAS. Kas čia darosi?
- MARIJA. Mes šnekučiuojamės.
- JUOZAPAS. Bet tu taip susijaudinusi. Ar yra kokių naujienų? (*Pastebi ranką.*) Kas čia atsitiko?
- MARIJA. Tuoj perrišiu. Per neatsargumą.

Riša ranką.

- ANTRAS. Vos nepamiršau – jus kvietė į savivaldybę.
- JUOZAPAS. Mus abu?
- ANTRAS. Rodos.
- JUOZAPAS. Ko mus ten kvietė?

ANTRAS. Sakiau, kad eisiu čia. Prašė perduoti.
JUZAPAS. Palaukite, aš čia kažko nesuprantu. Su kuo kalbėjai?
ANTRAS. Buvau dėl pervežimo dokumentų.
JUZAPAS. Jie ir kvietė?
ANTRAS. Ne, kažkokia pro šalįėjusi moteriškė.
JUZAPAS. Hm...
MARIJA. Ne, Juozapai. Reikia nurimti. Aš įjungsiu muziką.

Marija prieina prie PU. Spaudo klavišus. Pasigirsta sintezatoriaus grojama Mocarto frazė, ir aparatas užsikerta. Prieina Antras. Ketindamas pataisyti, spaudo klavišus. Staiga pasigirsta vyriškas balsas.

PU. Vaisiaus ilgis 27 cm, svoris 420 g. Moters kraujo hemoglobino kiekis 127 mg. Šlapime baltymų nėra.

Antras išsigandęs išjungia robotą.

MARIJA. Kas tai? Kas tai?!
JUZAPAS. Palauk. (Įjungia.)
PU. Šalinant vaisių reikėtų supjaustyti. Pradžioje rekomenduojama atskirti galvą. Tikslinga būtų padalinti ją į dvi dalis...
MARIJA. A-a-a-a-a-a!..
ANTRAS. Ta mašina!..
JUZAPAS. (Griebia Antrą už krūtų.) Tu žinojai?!
ANTRAS. Aš nieko nežinojau...
JUZAPAS. Kaip drįsti?
ANTRAS. Apie mašiną aš nieko nežinojau!..
JUZAPAS. Bet apie visa kita tu žinai!

10.

Savivaldybės socialinio aprūpinimo skyrius. Už stalo sėdi moteris.

JUZAPAS. Gerą dieną.
SEPTINTA. Kokių reikalų?
JUZAPAS. Aš Juozapas...
SEPTINTA. A, jūs iš traktorių remonto dirbtuvių?
JUZAPAS. Aš... Taip.
SEPTINTA. O kur žmona?
JUZAPAS. Ji susirgo.
SEPTINTA. Taip sunkiai serga, kad nevaikšto?
JUZAPAS. Jai reikalinga ramybė.
SEPTINTA. Gal jūs ją primušėte?
JUZAPAS. Ji laukiasi kūdikio.

SEPTINTA. Taip, girdėjome.

Kuri laiką abu tyli.

SEPTINTA. Patalpa, kur jūs gyvenate, nekūrenama. Prasideda ruduo. Gal mes galėtume jums kuo nors padėti?

JUOZAPAS. Net nežinau, ką jums atsakyti...

SEPTINTA. Jūs mūsų apylinkėje prisiregistravę?

JUOZAPAS. Ne, mes nepriregistruoti.

SEPTINTA. O pasus turit?

JUOZAPAS. Kokius pasus?

SEPTINTA. Asmens dokumentus.

JUOZAPAS. Neturim nieko.

SEPTINTA. Palaukit.

Išeina iš kabineto. Grįžta su kita moterimi.

SEPTINTA. Jie neturi dokumentų.

AŠTUNTA. O kurgi jūsų dokumentai? Jūs pametėt?

JUOZAPAS. Ne, mes...

AŠTUNTA. Kokia jūsų pavardė?

JUOZAPAS. Aš Juozapas...

SEPTINTA. Jie sakosi esą Juozapas ir Marija.

AŠTUNTA. Marija jūsų žmona?

JUOZAPAS. Tam tikra prasme, taip.

SEPTINTA. O vaikas, kūdikis, kurio ji laukia, jūsų?

JUOZAPAS. Ne, vaikas ne mano.

AŠTUNTA. Vadinasi, sugyventinė.

SEPTINTA. Žiemą rasime šiukšlyne dar vieną lavonėlį.

JUOZAPAS. Kokį lavonėlį?

SEPTINTA. Jūs neskaitot laikraščių?

JUOZAPAS. Tikrai ne.

AŠTUNTA. Kur jie gyvena?

SEPTINTA. Traktorių remonto dirbtuvėse.

AŠTUNTA. Ten buvusi bažnyčia?

SEPTINTA. Taigi jie ir sakosi esą Juozapas ir Marija.

AŠTUNTA. Buvo kalbos apie bažnyčios atstatymą?

SEPTINTA. Pasikeitė planai. Statys naują.

AŠTUNTA. Kodėl naują?

SEPTINTA. Vieta per daug išniekinta.

AŠTUNTA. Galima moterį žiemą patalpinti senelių prieglaudoje.

JUOZAPAS. Aš negaliu jos palikti!

SEPTINTA. Kalba dabar ne apie jus.
AŠTUNTA. Vietos, ko gero, atsirastų.
JUOZAPAS. Aš to neleisiu! Marija nesutiks.
AŠTUNTA. Galim paprasčiausiai išmesti jus į gatvę.
SEPTINTA. Mes stengiamės padėti.
JUOZAPAS. Ačiū.
AŠTUNTA. O apie vaiką pagalvoti jums nebeužtenka vaizduotės.
JUOZAPAS. Jei bus labai šalta, Marija keliems mėnesiams išeis pas Elžbietą.
AŠTUNTA. Kokią Elžbietą?
SEPTINTA (*ironiškai*). Pas Elžbietą iš Švento Rašto. Tą, kurios vyras nebylys.
JUOZAPAS. Elžbieta turi tik aklą mergaitę. Jos gyvena kaimynystėje.
AŠTUNTA. Klausykite, viskam yra ribos! Taip ir iš proto netruksim išsikraustyti.
SEPTINTA. Iš kur jūs atsiradote?
AŠTUNTA. Ko jūs ten lindite?
JUOZAPAS. Jūs pati tik ką kalbėjot apie tai.
SEPTINTA. Ką aš sakiau?
JUOZAPAS. Sakėte, išniekinta...
AŠTUNTA. Mes kaip tik atvirksčiai kalbėjom.
SEPTINTA. Užpildykite šiuos popierius. Užeisime aplankyti, tada paimsim.

11.

Paprasto ir spalvoto stiklo gabaliukais įstiklintas arkinis bažnyčios langas. Visa kita kaip buvę. Marija laukia pareinančio Juozapo. Juozapas įeina.

MARIJA. Ką tau sakė?
JUOZAPAS. Tave nori paimti į senelių prieglaudą.
MARIJA. O tave?
JUOZAPAS. Apie mane kol kas nieko neminėjo.
MARIJA. Kodėl į senelių prieglaudą?
JUOZAPAS. Žiemą čia bus labai šalta.
MARIJA. Aš vėl pamatysiu ledą?
JUOZAPAS. Daug ledo. Visas ežeras užšals.
MARIJA. Argi tikrai?
JUOZAPAS. Tu kaip vaikas.
MARIJA. Kai nebeturi ką pasakyti, visada sakai – kaip vaikas.
JUOZAPAS. Mes turim pasiskubinti iš čia.
MARIJA. Aš iš čia niekur neisiu.
JUOZAPAS. Marija, mes jau kalbėjom apie tai.

Marija tyli.

JUOZAPAS. Jei pasiliksim, jie neleis jam gimti.

Marija pakyla. Ilga pauzė.

MARIJA. Šią akimirką nebežinau, ko aš labiau bijau...

JUOZAPAS. Marija!

MARIJA. Ką? (*Raudodama apkabina Juozapą.*) Aš negalėčiau!.. Dieve, ką gi man daryti?.. Nesuprantu kodėl, net jei pati turėčiau mirti, noriu, kad jis būtų!..

JUOZAPAS. Aš tau niekada nepasakiau, kokia esi man brangi.

MARIJA. Taip, Juozapai. Aš buvau visiškai viena. Buvau silpniausia iš visų. Kai jis parklupo po kryžium, aš neišdrįsau priėti artyn, neturėjau jėgų matyti, kaip jam iš kaktos srūva ne prakaitas, bet kraujas! Aš bijojau, bijojau to, kas atsitiks, kaip ir visi žmonės. (*Klykia.*)

Įeina Elžbieta, stumdama Dovilės vežimėlį.

ELŽBIETA. Marija, tik nesijaudink...

MARIJA. Kas atsitiko? Kas, Elžbieta?

ELŽBIETA. Atsipūsiu minutėlę.

MARIJA. Kas, sakyk.

ELŽBIETA. Mucka pasikorė.

JUOZAPAS. Kaip? Kada?

ELŽBIETA. Šiąnakt. Kryžkelėje ant rodyklių stulpo.

DOVILĖ. Policija važinėja po kaimą.

ELŽBIETA. Jums reikia bėgti.

JUOZAPAS. Aš sukrausiu mantą.

Marija kažką įtemptai galvodama tyli.

MARIJA. Kur jo palaikai?

DOVILĖ. Išgabeno į ekspertizę.

MARIJA (*Juozapai*). Peržiūrėki įrankius. Reikės sukalti stalą šarvojimui.

JUOZAPAS. Jei nori, aš pasiliksiu. Padarysiu visa, ko prašai.

MARIJA. Ne, Juozapai.

JUOZAPAS. Ką sumanei?

MARIJA. Vėliau paaiškinsiu. Elžbieta, reikia kviesti žmones. (*Jos abi išskuba.*)

Ima rinktis žmonės. Šlubas senelis apmuturiuotą koją apsiavęs kaliošu. Alkoholikė moteris su dviem paaugliais. Du įkaušę vyriokai. Trys senos bobulės.

ŠLUBAS SENELIS. Ar buvo koks reikalas? Kam kvietė?

JUOZAPAS. Kas nors padėkit.

PIRMAS VAIKIGALIS. O ką reikia daryti?
ALKOHOLIKĖ MOTERIS. Neklausinėk, bet dirbk.
PIRMAS VAIKIGALIS. Tai ką?
JUOZAPAS. Reikia sukalti stalą.
PIRMAS VYRIOKAS. O šitas kam? (*Rodo ranka į Juozapo ir Marijos stalą.*)
JUOZAPAS. Tas per mažas. (*Vaikigaliams*) Atneškite lentų.
ANTRAS VAIKIGALIS. O iš kur jas imti?
JUOZAPAS. Lauke prie sienos. Reikia paskubėti.
ŠLUBAS SENELIS. Ar kas atsitiko?
PIRMAS VYRIOKAS. Mucka pasikorė.
VIENA BOBULĖ. Ar tas, kur buvo galvą nusiskutęs?
ANTRAS VYRIOKAS. Šitas.
ŠLUBAS SENELIS. Kojas būtų geriau sukryžiuoti.
JUOZAPAS. Palaukite! Tylos!

Girdėti motociklų burzgimas.

JUOZAPAS. Išeikite kuris į lauką pasižiūrėti.

Juozapas išima kambarėlio duris, uždeda ant skersinių.

PIRMAS VYRIOKAS. Važiuoja į mūsų pusę.
JUOZAPAS. Kas?
PIRMAS VYRIOKAS. Du motociklai ir mašina.

Įeina Marija.

MARIJA. Pasuko į mūsų pusę.

Įeina Elžbieta.

ELŽBIETA. Juozapai, išvesk Mariją.
MARIJA. Aš liksiu čia.
JUOZAPAS. Bet!..
MARIJA. Nekalbėkim apie tai.
JUOZAPAS. Aš atsakau už jus!
MARIJA. Kaip?
JUOZAPAS. Mes abu atsakome už jį, Marija!..
MARIJA. O Dieve... Rašte... mes nesame vienodai atsakingi.
ŠLUBAS SENELIS. Gal reikia gintis? Užremkime duris!..
PIRMAS VYRIOKAS. Gelžgalių čia kiek tik nori.
ANTRAS VYRIOKAS. Va, kaip šveisiu į dantis!.. (*Čiumpa geležį, užsimoja, parvirsta.*)

JUOZAPAS. Tu nieko nepakeisi, Marija. Visa išsipildys.
MARIJA. Ne, Juozapai!..
PIRMAS VYRIOKAS. Jie važiuoja!
ELŽBIETA. Giedokim.
JUOZAPAS. Pradėk. Pritarsim.

O Dieve Tėve, Dieve maloningas,
Tegul nežūsta žmogus neteisingas.
Pasigailėk mūsų, pasigailėk mūsų,
Pasigailėk mūsų!..

Artėjančių mašinų ūžesys darosi vis garsesnis ir pamažu užtrenkia giesmę. Žmonės gieda, tačiau girdisi tik motorų ūžimas.

Uždanga.

1995–1998. Vilnius–Inkūnai

Vanda Juknaitė, *Šermenys*, Vilnius: Alma Littera, 2001, p. 205–254.